

רמב"ם

הלכות נדרים

הלכה	פרק א
א	הנדר נחלק לשני מחלקות. החלק הראשון הוא שיאסור האדם על עצמו דברים המותרים לו, כגון שיאמר: פירות מדינה פלונית אסורין עלי כל שלשים יום, או לעולם אסורין עלי, או מין פלוני מפירות העולם, או פירות אלו אסורין עלי כל שלושים יום, בכל לשון שיאסור, הרי זה נאסר בהן, ואף על פי שאין שם שבועה כלל ולא הזכרת השם ולא כינוי. ועל זה נאמר בתורה: "לאסור אסר על נפשו", שאסר על עצמו דברים המותרין. וכן אם אמר: "הרי הן עלי איסר", הרי זה אסור. וחלק זה הוא שאני קורא אותו נדרי איסר.
ב	והחלק השני הוא שיחייב עצמו בקרבן שאינו חייב בו, כגון שיאמר: "הרי עלי להביא עולה", או: "הרי עלי להביא שלמים", או "מנחה"; "הרי בהמה זו עולה", או "שלמים". והאומר "הרי עלי" הוא הנקרא נדר, והאומר "הרי זו" הוא הנקרא נדבה. והנדבה והנדר ממין אחד הוא, אלא שהנדרים חייבין באחריות, ונדבות אין חייבין באחריות. ועל זה נאמר בתורה: "ונדריך אשר תדור ונדבותיך" וגו'. וחלק זה הוא שאני קורא אותו נדרי הקדש.
ג	ודיני החלק הראשון ועניינו, הם שאני מבאר בהלכות אלו; אבל נדרי הקדש ומשפטיהם, כולן יתבארו במקומם <u>בהלכות מעשה הקרבנות</u> .
ד	מצות עשה של תורה שיקיים אדם שבועתו או נדרו, בין שהיה מנדרי איסר בין שהיה מנדרי הקדש, שנאמר: "מוצא שפתיך תשמור ועשית וגו' נדבה אשר דיברת בפיקך", ונאמר: "ככל היוצא מפיו יעשה".
ה	האוסר על עצמו מין ממיני מאכל, כגון שאמר: "תאנים אסורין עלי", או: "תאנים של מדינה פלונית אסורין עלי", או: "תאנים אלו אסורין עלי", וכיוצא באלו, אם אכל מהן כל שהוא – לוקה מן התורה, שנאמר: "לא יחל דברו". שאין לנדרים שיעור, שכל הנודר מדבר – הרי זה כמפרש "כל שהוא". אינו לוקה עד שיאכל – אמר: "אכילה מפירות מדינה פלונית אסורין עלי", או "אסורה עלי אכילה מפירות אלו" כזית.
ו	אסר על עצמו אכילה מן התאנים ואכילה מן הענבים, בין בנדר אחד בין בשני נדרים, הרי אלו מצטרפין לכזית, וכן כל כיוצא בזה.
ז	האומר: "פירות אלו עלי קרבן", או שאמר: "הרי הם כקרבן", או שאמר לחבירו: "כל מה שאוכל עמך עלי קרבן" או "כקרבן", הרי אלו אסורין עליו, מפני שאפשר שידור אדם קרבן, ויעשה בהמה שהיתה חול – הקדש, ותאסר.
ח	אבל האומר: "פירות אלו עלי" – או: "מין פלוני עלי", או: "מה שאוכל עם פלוני עלי" – "כבשר חזיר", או "כעבודה זרה", או "כנבלות וטרפות" וכיוצא בהן, הרי אלו מותרין ואין כאן נדר, שאי אפשר שיעשה דבר שאינו בשר חזיר כבשר חזיר.
ט	זה הכלל: כל המשים דברים המותרים כדברים האסורים, אם אותם דברים האסורים יכול לעשותן בנדר, הרי אלו אסורים; ואם אינו יכול לעשותן בנדר ובנדבה, הרי אלו מותרין.
י	החטאת והאשם, אף על פי שאינן באין בנדר ונדבה, כמו שיתבאר במקומו, אפשר לנוודר להביא אותם מחמת נדרו, שהנודר בנזיר – מביא חטאת, ואם נטמא – מביא אשם, כמו שיתבאר. ולפיכך, האומר "פירות אלו עלי כחטאת" או "כאשם", או שאמר: "הרי הן חטאת", או "הרי הן אשם", הרי אלו אסורין. ואין צריך לומר באומר: "הרי הן עולה" או "שלמים" או "מנחה" או "תודה" – שהן אסורין, שכל אלו באין בנדר ונדבה.
יא	אבל האומר: "פירות אלו עלי כחלת אהרן" או "כתרומתו" – הרי אלו מותרין, שאין שם דרך להביא אלו בנדר ונדבה.
יב	האומר: "הרי הפירות האלו עלי כפגול", "כנותר", "כבשר טמא של קדשים", הרי אלו אסורין, שהרי עשאן כבשר קרבן מכל מקום.
יג	האומר: "הרי הן עלי כמעשר בהמה", הרי אלו אסורין, הואיל וקדושתו בידי אדם. "הרי הן עלי כבכור", הרי אלו "מותרין, שאין קדושתו בידי אדם ואינו יכול להתפיסו בנדר, שנאמר: "לא יקדיש איש אותו".

רמב"ם

- יד** אמר: "הרי הן עלי כחרמי שמים", הרי אלו אסורין, שחרמי שמים לבדק הבית. "הרי הן עלי כתרומת הלשכה", "כתמידים", "כדירים", "כעצים", "כאשים", "כמזבח" או כאחד ממשמשי המזבח, כגון שאמר: "הרי הן עלי כיעים" או "כמזרקות" או "כמזלגות" וכיוצא בהן, וכן האומר: "הרי הן עלי כהיכל", "כירושלים", הרי אלו אסורין, ואף על פי שלא הזכיר שם קרבן. שכל דברים אלו, ענינם כאומר "הרי הן עלי כקרבן".
- טו** היה לפניו בשר קדש, ואפילו היה בשר שלמים אחר זריקת דמים, שהוא מותר לזרים, ואמר: "הרי הן עלי כבשר זה", הרי אלו אסורין; שלא התפיס אלא בעיקרו, שהיה אסור.
- טז** יש מקומות שאנשיהם עלגים, ומפסידין את הלשון ומכנין דבר אחד בדבר אחר, הולכין שם אחר הכנוי. כיצד? כל כנויי קרבן כקרבן. האומר: "הרי הן עלי קונם", "קונח", "קונז", הרי אלו כנויין לקרבן. "חרק", "חרך", "חרף", הרי אלו כנויין לחרם. וכן כל כיוצא בזה, הולכין אחר לשון כל העם באותו מקום ובאותו זמן.
- יז** וכשם שאוסר עצמו בכנויין, כך אם הקדיש בכנויין הרי זה הקדש. וכנויי הכנויין מותרין, בין בנדרי איסר בין בנדרי הקדש.
- יח** האומר לחבירו: "מה שאוכל עמך לא יהא חולין", או "לא יהא כשר", או "לא יהא דכי", או "לא יהא טהור", הרי זה כמי שאמר לו: "כל מה שאוכל עמך – יהיה קרבן", שהוא אסור. וכן אם אמר לו: "כל מה שאוכל עמך – טמא", או "נותר", או "פגול", הרי זה אסור.
- יט** האומר לחבירו: "לא יהא חולין (לא) [ש]אוכל לך", הרי זה כמי שאמר לו: "מה שאוכל לך לא יהא חולין אלא קרבן". וכן אם אמר: "הקרבן שאוכל לך", "קרבן שאוכל לך", "כקרבן שאוכל לך", הרי זה אסור. אבל האומר: "הקרבן לא אוכל לך", או "כקרבן לא אוכל לך", או "לקרבן לא אוכל לך", או "קרבן לא אוכל לך", או "לא קרבן לא אוכל לך", הרי אלו מותרים, שאין משמע דברים אלו אלא שנשבע בקרבן שלא אוכל להם, והנשבע בקרבן אינו כלום; או שנדר שלא יאכל לו קרבן.
- כ** "חולין שאוכל לך", "החולין שאוכל לך", "כחולין שאוכל לך", "חולין שלא אוכל לך", "החולין שלא אוכל לך", "כחולין שלא אוכל לך", הרי זה מותר.
- כא** אבל האומר: ("לא טמא שאוכל לך", "לא נותר שאוכל לך", "לא פגול שאוכל לך") צ"ל: "לטמא שלא אוכל לך", "לנותר שלא אוכל לך", "לפגול שלא אוכל לך" – הרי זה אסור, שמשמעו – דבר שאוכל הוא שיהיה פגול או טמא, לפיכך לא אוכל לך.
- כב** "כהיכל שאוכל לך", "היכל שאוכל לך", "לא היכל שאוכל לך", אסור. "היכל שלא אוכל לך", "כהיכל שלא אוכל לך", "לא היכל שלא אוכל לך", הרי זה מותר, שזה כמי שנשבע בהיכל שלא יאכל לך, וכן כל כיוצא בזה.
- כג** האומר לחבירו: "מודר אני ממך", משמע דבר זה שלא ידבר עמו. "מופרש אני ממך", משמעו שלא ישא ויתן עמו. "מרוחק אני ממך", משמעו שלא ישב עמו בארבע אמות. וכן אם אמר לו "מנודה אני לך" או "משומת(נא) אני ממך". אבל אם אמר לו: "מודר אני ממך שלא אוכל לך", או "מופרש אני ממך שלא אוכל לך", או "מרוחק אני ממך שלא אוכל לך", הרי זה אסור לאכול לו. ואם אכל כזית מכל נכסיו, לוקה משום "לא יחל דברו".
- כד** אמר לו: "מנודה אני לך שלא אוכל לך", אסור לאכול דבר משלו; ואם אכל, אינו לוקה. אמר לו: "נדינא ממך", הרי זה אסור ליהנות לו.
- כה** האומר לחבירו: "הרי עלי כנדרי רשעים אם אוכל לך", שמנדריהם נזיר וקרבן ושבועה, ואכל, חייב בכולן. וכן האומר: "הרי עלי כנדבות כשרים", שמנדבותם נזיר וקרבן, הרי זה חייב.
- כו** אמר: "הרי עלי כנדרי רשעים" או "כנדבות כשרים", "שאוכל לך" או "אם אוכל לך", הרי זה אסור, ואף על פי שלא פירש. אמר: "כנדרי כשרים", לא נתחייב בכלום, שאין הכשרים נודרים בדרך איסר וכעס. אמר: "כנדרי רשעים היניני", והיה נזיר עובר לפניו, חייב בנזירות. "כנדרי רשעים עלי", חייב בקרבן. "כנדרי רשעים שלא אוכל ממנו", חייב בשבועה.

רמב"ם

- כז** הנודר בתורה, כגון שאמר: "פירות אלו עלי כזה", לא אמר כלום. ואינו צריך שאלה לחכם, אלא אם כן היה עם הארץ, כדי שלא ינהגו קלות ראש בנדריים.
- כח** נדר במה שכתוב בה, הרי זה אסור, שהרי כתוב בה נדר ואיסור. נטלה בידו ונדר בה, הרי זה כמי שנדר במה שכתוב בה.
- כט** האומר לחבירו: "נשכים ונשנה פרק", עליו להשכים ולקרנות, שזה כמו נדר הוא, ואף על פי שלא הוציאו בלשון נדר.
- ל** האומר לאשתו: "הרי את כאמי", "הרי את כאחותי", "הרי את כערלה" או "ככלאי הכרם", הרי זה כאומר על הפירות: "הרי אלו כבשר חזיר"; כשם שמותר לאוכלן, כמו שביארנו, כך הוא מותר באשתו. אבל אם אמר לה: "הריני מודר ממך הנאה", או: "הנאת תשמישך אסורה עלי", הרי זו אסורה עליו, כמו שיתבאר.
- הלכה פרק ב**
- א** אחד הנודר מפי עצמו או שהדירו חבירו ואמר אמן או דבר שענינו כענין אמן שהוא קבלת דברים
- ב** ואין הנודר נאסר בדבר שאסר על עצמו עד שיוציא בשפתיו ויהיה פיו ולבו שוין כמו שבארנו בשבועות אבל המתכוין לנדור בנזיר ונדר בקרבן ונדר בנזיר בשבועה ונדר או שנתכוון לנדור ונשבע או שנתכוון לומר תאנים ואמר ענבים הרי זה מותר בשניהם ואין כאן נדר.
- ג** הנודר על דעת אחרים הרי זה כנשבע על דעת אחרים. וכן הנודר וחזר בו בתוך כדי דבור או שמיחו בו בתוך כדי דבור וקבל הרי זה מותר. ודין כל אלו הדברים בנדריים כדין בשבועות
- ד** מי שהתנה קודם שידור ואמר כל נדר שאדור מכאן ועד עשר שנים הריני חוזר בהן או הרי הן בטלים וכיוצא בדברים אלו ואחר כך נדר. אם היה זוכר התנאי בשעה שנדר הרי נדרו קיים שהרי בטל התנאי בנדר זה. ואם לא זכר התנאי אלא אחר שנדר אף על פי שקבל התנאי בלבו וקיימו הרי הנדר בטל. ואף על פי שלא הוציא עתה החזרה בפיו כבר הקדים החזרה לנדר והוציאה בפיו מקודם. ויש שמורה להחמיר ואומר והוא שיזכור התנאי אחר שנדר בתוך כדי דבור
- ה** מי שהקדים את התנאי לשנה או לעשר ואח"כ נדר ונזכר בשעה שנדר שיש לו תנאי ושכח על אי זה דבר התנה וכיצד היה התנאי אם אמר על דעת ראשונה אני עושה אין נדרו נדר שהרי בטלו ואם לא אמר על דעת ראשונה אני עושה כבר בטל התנאי וקיים הנדר שהרי זכר בשעת הנדר שיש שם תנאי ואע"פ כן נדר.
- ו** יש מהגאונים שאומרים אין כל אלו הדברים נוהגין אלא בנדריים בלבד לא בשבועות ויש מי שמורה שדין הנדריים והשבועות בעניינות אלו אחד הם וכי יש לו להקדים תנאי לשבועתו כדרך שאמרו בנדריים.
- ז** סתם נדרים להחמיר. ופירושן יש בו להקל ולהחמיר. כיצד האומר הרי הפירות האלו עלי כבשר מליח וכיין נסך. אומרין לו ומה היה בלבך אם פירש ואמר כבשר מליח של קרבן וכיין שנתנסך על המזבח היה בלבי הרי זה אסור. ואם אמר לא היה בלבי אלא תקרובת עכו"ם ויין שנתנסך לה הרי זה מותר. ואם נדר סתם הרי זה אסור
- ח** וכן האומר הרי הפירות האלו עלי חרם. אם כחרם של בדק הבית אסור. ואם כחרמי הכהנים מותר. מפני שהן ממון שלהם ואין בה אסור. ואם סתם אסור
- ט** הרי הן עלי כמעשר אם כמעשר בהמה אסור מפני שהוא קרבן שהקדישו בידו כמו שבארנו. ואם כמעשר דגן מותר ואם סתם אסור
- י** הרי הן עלי כתרומה. אם לתרומת הלשכה נתכוון הרי זה אסור. ואם לתרומת הגורן נתכוון מותר. ואם סתם אסור וכן כל כיוצא בזה
- יא** במה דברים אמורים במקום שמשמע כל אחד מאלו שם שני ענינות. אבל מקום שדרכן שאין קוראים חרם סתם אלא לחרמי בדק הבית בלבד ואמר שם הרי הן עלי חרם הרי זה אסור. וכן אם היה דרכן שאין קוראים חרם סתם אלא לחרמי כהנים הרי זה מותר. וכן כל כיוצא בזה שאין הולכין בנדריים אלא אחר לשון אנשי אותו מקום באותו זמן

רמב"ם

- יב** הנודר בחרם ואמר לא היה בלבי אלא חרמו של ים שהיא המכמורת. נדר בקרבן ואמר לא היה בלבי אלא בקרבנות מלכים. אמר לחבירו הרי עצמי עליך קרבן ואמר לא היה בלבי אלא לאסרו בעצם שהנחתי לי להיות נודר בו דרך שחוק. נדר שלא תהנה לו אשתו ואמר לא היה בלבי אלא אשתי ראשונה שגירשתיה. וכן כל כיוצא באלו הדברים שמשמען לכל העם איסור והוא אומר לא נתכוונתי אלא לכך ולכך. אם היה הנודר תלמיד חכם הרי זה מותר ואין צריך שאלה לחכם. ואם היה עם הארץ מראין בעיניו שזה נדר ושהוא אסור ופותרים לו פתח ממקום אחר ומתירין לו. ובין שהיה תלמיד חכם או עם הארץ גוערין בהן ומלמדין אותן שלא ינהגו מנהג זה בנדרים ולא יהיו נודרין דרך שחוק והתול
- יג** וכן האומר לאשתו הרי את עלי כאמי או האומר פירות אלו עלי כבשר חזיר שאין כאן נדר כמו שבארנו. אם היה האומר תלמיד חכם אינו צריך שאלה לחכם. ואם היה עם הארץ צריך שאלה לחכם ומראין בעיניו שאשתו אסורה ושאותן הפירות אסורין ופותרין לו פתח ממקום אחר ומתירין לו נדרו כדי שלא ינהגו קלות ראש בנדרים
- יד** ההפקר אף על פי שאינו נדר הרי הוא כמו נדר שאסור לו לחזור בו. ומה הוא ההפקר הוא שיאמר אדם נכסים אלו הפקר לכל. בין במטלטלין בין בקרקעות. וכיצד דין ההפקר כל הקודם וזכה בו קנהו לעצמו ונעשה שלו. ואפילו זה שהפקיר דינו בו כדין כל אדם אם קדם וזכה בו קנהו
- טו** המפקיר לעניים אבל לא לעשירים אינו הפקר עד שיפקיר לכל כשמיטה. והמפקיר עבדיו הגדולים קנו עצמן. והקטנים כל הקודם והחזיק בהן זכה כשאר המטלטלין
- טז** המפקיר את הקרקע כל הקודם והחזיק בהן זכה. דין תורה אפילו הפקיר בפני אחד הרי זה הפקר ונפטר מן המעשרות כמו שיתבאר במקומו. אבל מדברי סופרים אינו הפקר עד שיפקיר בפני שלשה כדי שיהיה אחד זוכה אם רצה והשנים מעידים. והאומר הרי זה הפקר וזה. הרי השני ספק הפקר ואם אמר וזה כמו זה או שאמר וגם זה הרי התפיס השני ויהיה הפקר ודאי
- יז** המפקיר את שדהו ולא זכה בה אדם כל שלשה ימים יכול לחזור בו. אחר שלשה ימים אינו יכול לחזור בו אלא אם כן קדם וזכה בה הרי הוא כזוכה מן ההפקר בין הוא בין אחר
- יח** האומר שדה זו מופקרת ליום אחד לשבת אחת לחדש אחד לשנה אחת לשבוע אחד עד שלא זכה בה הוא או אחר יכול לחזור בו. ומשזכה בה בין הוא בין אחר אינו יכול לחזור בו. ומפני מה יש לו לחזור כאן עד שיזכו בה מפני שזה דבר שאינו מצוי הוא שאין אדם מפקיר לזמן קצוב
- יט** דבר המופקר שבא אחד ושמרו והיה מביט בו שלא יטלנו אדם לא קנהו בהבטה אלא עד שיגביהו אם היה מטלטלין או יחזיק בקרקע כדרך שקונין הלקוחות
- הלכה פרה ג**
- א** ארבעה דברים יש בין נדרים לשבועת ביטוי. שבשבועת ביטוי אין שבועה חלה על שבועה. ובנדרים יחול נדר על נדר. המתפיס בשבועה פטור ובנדרים חייב. אין שבועת ביטוי חלה אלא על דברי הרשות. ונדרים חלות על דברי מצוה כדברי הרשות שבועת ביטוי חלה על דבר שיש בו ממש ועל דבר שאין בו ממש. ונדרים אינן חלין אלא על דבר שיש בו ממש
- ב** כיצד יחול נדר על נדר האומר הרי עלי קרבן אם אכלתי ככר זו הרי עלי קרבן אם אוכלנה ואכלה חייב על כל אחת ואחת וכן כל כיוצא בזה.
- ג** כיצד המתפיס בנדרים חייב שמע חבירו שנדר ואמר ואני כמותך בתוך כדי דבור הרי זה אסור במה שנאסר בו חבירו שמע השלישי זה שאמר ואני חלוף ואני אפילו היו מאה וכל אחד מהן אומר ואני בתוך כדי דבורו של חבירו הרי כולן אסורין.
- ד** וכן האומר הבשר הזה עלי אסור וחזר ואמר אפילו אחר כמה ימים והפת הזאת כבשר הזה הרי הפת נתפשה ונאסרה חזר ואמר ודבש זה כפת הזאת ויין זה כדבש זה אפילו הן מאה כולן אסורין.
- ה** הרי שמת אביו או רבו היום ונדר שיצום אותו היום וצם ולאחר שנים אמר הרי יום זה עליו כיום שמת בו אביו או רבו הרי זה אסור לאכול בו כלום שהרי התפיס יום זה ואסרו כיום האסור לו וכן כל כיוצא באלו.
- ו** כיצד חלים הנדרים על דברי מצוה כדברי הרשות האומר הרי המצה בלילי הפסח אסורה עליו הרי ישיבת הסוכה בחג הסוכות אסורה עליו והרי התפילין אסורות בנטילה עליו הרי אלו אסורין עליו ואם אכל או ישב או נטל לוקה וכן כל כיוצא בזה ואין צריך לומר במי שאמר הרי עלי קרבן אם אוכל מצה בלילי הפסח שהוא חייב בקרבן וכן כל כיוצא בזה.

רמב"ם

ומפני מה נדרים חלים על דברי מצוה ושבועות אין חלות על דברי מצוה שהנשבע אוסר עצמו על דבר שנשבע עליו והנודר אוסר הדבר הנדור על עצמו נמצא הנשבע לבטל מצוה אוסר עצמו וכבר מושבע מהר סיני ואין שבועה חלה על שבועה והאוסר דבר זה בנדר זה הדבר הוא שנאסר ואותו הדבר אינו מושבע מהר סיני.

ז

כשאתה מתבונן בכתוב תמצא שהדברים מראין כן כמו שקבלו חכמים מפי השמועה שהרי אומר בשבועת ביטוי להרע או להיטיב בדברי הרשות כמו שבארנו שיאכל וישתה היום או שיצום וכיוצא בהן ובנדרים הוא אומר ככל היוצא מפיו יעשה ולא חלק בין דברי מצוה לדברי הרשות.

ח

הנודר שיצום בשבת או ביום טוב חייב לצום שהנדרים חלים על דברי מצוה כמו שבארנו וכן הנודר שיצום יום ראשון או יום שלישי כל ימיו ופגע בו יום זה והרי הוא יום טוב או ערב יו"כ הרי זה חייב לצום ואין צריך לומר ראש חדש פגע בו חנוכה ופורים ידחה נדרו מפני הימים האלו הואיל ואיסור הצום בהם מדברי סופרים הרי הן צריכין חזוק וידחה נדרו מפני גזירת חכמים.

ט

כיצד אין הנדרים חלים אלא על דבר שיש בו ממש האומר דבורי עליך קרבן אינו אסור מלדבר עמו שהדבור אין בו ממש וכן אם אמר לו דבורי אסור עליך אין זה כאומר פירותי אסורין עליך או פירותי קרבן עליך שהן אסורין עליו לפיכך האומר לחבירו קרבן שאיני מדבר עמך או שאיני עושה עמך או שאיני מהלך עמך או שאמר קרבן שאיני ישן שאיני מדבר שאיני מהלך או שאמר לאשתו קרבן שאיני משמשך אין הנדר חל בכל אלו והרי זה כאומר דבורי והלוכי ועשייתי ושומושי קרבן שהן דברים שאין בהן ממש.

י

אבל האומר יאסר פי לדבורו וידי למעשיהן ורגלי להלוכן ועיני לשינתן הרי הנדר חל עליהן לפיכך האומר לחבירו קרבן פי מלדבר עמך וידי מלעשות עמך ורגלי מלהלך עמך הרי זה אסור וכן האומר הרי עלי קרבן אם אדבר עם פלוני או אם לא אדבר עמו ועבר על דברו חייב בקרבן וכן אם נדר דברתי ולא דברתי וכיוצא בהן שאין אלו נדרי איסור שאנו מבארין משפטיהם אלא נדרי הקדש.

יא

הנודר בדברים שאין בהם ממש ואסרן אע"פ שאין הנדר חל עליהם אין מורים לו שינהוג בהן היתר הואיל ואסר עצמו בהן ובדעתו שהנדר חל עליהן אלא פותחין לו פתח ממקום אחר ומתירין לו נדרו אף על פי שלא נאסר כדי שלא ינהגו קלות ראש בנדרים.

יב

הלכה פרק ד

נדרי אונסין ונדרי שגגות ונדרי הבאי הרי אלו מותרים כדרך שבארנו בשבועות. הרי שהדירוהו האנסין והמוכסין ואמרו לו נדור לנו שהבשר אסור עליך אם יש עמך דבר שחייב במכס. ונדר ואמר הרי הפת והבשר והיין אסורין עלי הרי זה מותר בכל ואף על פי שהוסיף על מה שבקשו ממנו. וכן אם בקשו ממנו שידור שלא תהנה אשתו לו ונדר שלא תהנה לו אשתו ובניו ואחיו כולן מותרין וכן כל כיוצא בזה

א

ובכל הנדרים האלו צריך שיתכוין בלבו לדבר המותר כגון שישים בלבו שיהיו אסורין עליו אותו היום בלבד או אותה שעה וכן כיוצא בזה וסומך על דברים שבלבו הואיל והוא אנוס ואינו יכול להוציא בשפתו ונמצא בשעה שידור להן אין פיו ולבו שוין כמו שבארנו בשבועות.

ב

וכן נדרי זרוזין מותרין כיצד כגון שהדיר חבירו שיאכל אצלו ונדר זה שלא יאכל מפני שאינו רוצה להטריח עליו בין אכל בין לא אכל שניהן פטורין וכן המוכר שנדר שלא ימכור חפץ זה אלא בסלע והלוקח נדר שלא יקחנו אלא בשקל ורצו בשלשה דינרין שניהן פטורין וכן כל כיוצא בזה לפי שכל אחד מהם לא גמר בלבו ולא נדר אלא כדי לזרז את חבירו ולא גמר בלבו.

ג

ומנין שאפילו ארבעה מיני נדרים אלו שהן מותרים שאסור לו לאדם להיות נודר בהן על מנת לבטלן תלמוד לומר לא יחל דברו לא יעשה דבריו חולין.

ד

מי שנדר וניחם על נדרו הרי זה נשאל לחכם ומתירו ודין היתר נדרים כדין היתר שבועות שאין מתיר אלא חכם מובהק או שלשה הדיוטות במקום שאין חכם ובלשון שמתירין השבועה מתירין הנדר וכן שאר הענינות שפירשנו בשבועות כולן בנדרים כדרך שהן בשבועות.

ה

ואין מתירין הנדר עד שיחול כשבועה.

ו

רמב"ם

- ז** וכשם שנשאלים על נדרי האיסור ומתירין אותו כך נשאלים על נדרי הקדש ומתירין אותו בין נדרי קדשי בדק הבית בין קדשי מזבח ואין נשאלין על התמורה.
- ח** וכשם שהאב או הבעל מפר נדרי איסור כך מפר נדרי הקדשות הדומין לנדרי האיסור.
- ט** מי שנדר ושמע חבירו ואמר ואני ושמע שלישי ואמר ואני ונשאל הראשון על נדרו והותר הותרו כולן נשאל האחרון והותר האחרון מותר וכולן אסורין נשאל השני והותר השני ושל אחריו מותרין והראשון אסור.
- י** וכן המתפיס דברים הרבה בנדר כגון שנדר על הפת והתפיס הבשר ונשאל על הפת והותר בה הותר הבשר נשאל על הבשר והותר בו לא הותר הפת.
- יא** הנשבע או הנודר שאיני נהנה לכולכם ונשאל על נדרו או על שבועתו על אחד מהם והתירו הותרו כלם שהנדר שהותר מכללו הותר כולו אמר שאיני נהנה לזה ולזה הותר הראשון הותרו כולן הותר אחרון האחרון מותר וכולן אסורין שאיני נהנה לזה לזה צריכין פתח לכל אחד ואחד וכן כל כיוצא בזה.
- יב** נדר בנזיר ובקרבתו ובשבועה או שנדר ואין ידוע באי זה מהן נדר פתח אחד לכולן.
- יג** הנודר מאנשי העיר ונשאל לחכם שבעיר או שנדר מישראל והרי הוא נשאל לחכם שבישראל הרי נדרו מותר.
- יד** האומר פירות אלו אסורין עלי היום אם אלך למחר למקום פלוני הרי זה אסור לאכלם היום גזירה שמא ילך למחר לאותו מקום ואם עבר ואכלן היום והלך למחר לוקה ואם לא הלך אינו לוקה.
- טו** אמר הרי הן אסורין למחר אם אלך היום למקום פלוני הרי זה מותר לילך היום לאותו המקום ויאסרו עליו אותן הפירות למחר וכן כל כיוצא בזה מפני שאדם זהיר בדבר האסור שלא לעשותו ואינו זהיר בתנאי שגורם לאסור דבר המותר.
- טז** הנודר לצום עשרה ימים באי זה יום שירצה והיה מתענה ביום אחד מהם והוצרך לדבר מצוה או מפני כבוד אדם גדול הרי זה אוכל ופורע יום אחר שהרי לא קבע הימים בתחלת הנדר נדר שיצום היום ושכח ואכל משלים לצום נדר שיצום יום אחד או שנים וכשהתחיל לצום שכח ואכל אבד תעניתו וחייב לצום יום אחר.
- הלכה פרק ה**
- א** ראובן שאמר לשמעון הריני עליך חרם או הרי אתה אסור בהנייתך נאסר על שמעון שיהנה בראובן. ואם עבר ונהנה אינו לוקה שהרי לא אמר שמעון כלום. ומותר לראובן ליהנות בשמעון שהרי לא אסר עצמו בהנייתו
- ב** אמר לשמעון הרי אתה עלי חרם או הריני אסור בהנייתך הרי נאסר ראובן מליהנות בשמעון ואם נהנה לוקה שהרי חלל דברו ושמעון מותר בהניית ראובן אמר לו הריני עליך חרם ואתה עלי או הריני אסור בהנייתך ואתה אסור בהנייתך שניהם אסורין זה בזה וכן כל כיוצא בזה.
- ג** ראובן שאמר לשמעון הרי פירות פלוני אסורין עליך או הרי אתה אסור בהניית פלוני אין זה כלום שאין אדם אוסר חבירו בדבר שאינו שלו אא"כ ענה שמעון אמן כמו שבארנו.
- ד** האומר לחבירו ככרי זו אסורה עליך אף על פי שנתנה לו במתנה הרי זו אסורה עליו מת ונפלה לו בירושה או שנתנה לו אחר במתנה הרי זו מותרת שלא אמר לו אלא ככרי והרי אינה עתה שלו.
- ה** אמר לו פירות אלו אסורין עליך ולא אמר לו פירותי אע"פ שמכרן או שמת ונפלו לאחר הרי אלו אסורין עליו שהאוסר דבר שהוא שלו על חבירו אף על פי שיצא מרשותו הרי הוא באיסורו עומד אלא אם כן אמר נכסי או ביתי או פירותי וכיוצא בלשונות אלו שהרי לא אסרן אלא כל זמן שהן ברשותו.
- ו** האומר לבנו הרי את אסור בהנייתך או שנשבע שלא יהנה בו אם מת יירשנו שזה כאומר נכסי עליך אסורין אסר עליו הנייתו ופירש בין בחיי בין במותי אם מת לא יירשנו שזה כמי שאמר לו נכסים אלו אסורין עליך.

רמב"ם

- ז** אסר בנו בהנייתו ואמר אם יהיה בן בני זה תלמיד חכם יקנה בני זה נכסי כדי להקנותן לבנו הרי זה מותר ויהיה הבן אסור בנכסי האב ובן הבן מותר בהן אם יהיה תלמיד חכם כמו שהתנה.
- ח** זה הבן האסור בירושת אביו אם נתן ירושת אביו לאחיו או לבניו הרי זה מותר וכן אם פרעם בחובו או בכתובת אשתו וצריך להודיען שאלו נכסי אבי שאסרן עלי שהנשבע שלא יהנה בו חבירו מותר לו לפרוע את חובו כמו שיתבאר.
- ט** מי שנאסר עליו מין ממיני מאכל בין בנדר בין בשבועה ונתבשל עם מינים אחרים או נתערב עמהן הרי זה מותר במינים המותרים אף על פי שיש בהן טעם המין האסור ואם נאסר בפירות אלו ונתערבו באחרים אם יש בהן טעם דבר האסור אסורין ואם לאו מותרין.
- י** כיצד נאסר בבשר או ביין הרי זה מותר לאכול מרק וירקות שנתבשלו עם הבשר ועם היין אע"פ שיש בהן טעם הבשר או טעם היין ואינו אסור אלא באכילת בשר בפני עצמו או לשתות יין בפני עצמו.
- יא** נאסר בבשר זה או ביין זה ונתבשל עם הירק אם יש בירקות טעם בשר או טעם היין אסורין ואם לאו מותרין שזה הבשר וזה היין נעשה כמו בשר נבלות ושקצים וכיוצא בהן וכן כל כיוצא בזה לפיכך האומר בשר זה אסור עלי הרי זה אסור בו ובמרק שבו ובתבלין שבו.
- יב** נתערב יין זה שאסרו על עצמו ביין אחר אפילו טיפה בחבית נאסר הכל מפני שיש לו להשאל על נדרו נעשה כדבר שיש לו מתירין שאינו בטל במינו כמו שבארנו בהלכות מאכלות אסורות.
- יג** האומר פירות האלו קרבן עלי או קרבן הן לפי או קרבן הן על פי הרי זה אסור בחילופיהן ובגדוליהם ואין צריך לומר במשקין היוצאין מהן.
- יד** נדר או נשבע שאיני אוכל אותם או שאיני טועם אותם אם היה דבר שזרעו כלה כשיזרע כגון חטה ושעורה הרי זה מותר בחילופיהן ובגדוליהן ואם היה הדבר שאין זרעו כלה בארץ כשיזרע כגון בצלים ושומין אפילו גדולי גדולין אסורין ובין כך ובין כך משקין היוצאין מהן ספק לפיכך אם שתה מהן אינו לוקה.
- טו** וכן האומר לאשתו מעשה ידיך עלי קרבן או קרבן הן לפי או קרבן הן על פי אסור בחלופיהן ובגדוליהן שאיני טועם שאיני אוכל אם היו פירות מעשה ידיה דבר שזרעו כלה מותר בחלופיהן ובגדוליהן ואם היה דבר שאין זרעו כלה אפילו גדולי גדולין אסורין ולמה לא יבטל העיקר האסור בגדולין שרבו עליו שהרי הן דבר שיש לו מתירין שאינו בטל ברוב כמו שבארנו.
- טז** האוסר פירותיו על חבירו בין בנדר בין בשבועה הרי גדוליהן וחלופיהן ספק לפיכך חבירו אסור בגדולי פירות אלו ובחלופיהן ואם עבר ונהנה נהנה.
- הלכה פרק ו**
- א** האומר לחבירו הנאה המביאה לידי מאכלך אסורה עלי או הנאה המביאה לידי מאכלי אסורה עליך, הרי זה הנאסר לא ישאל מן האסור לו נפה וכברה ורחיים ותנור וכל דבר שעושין בהן אוכל נפש, אבל משאילו נזמים וטבעות וכלים שאין עושין בהן אוכל נפש, ואסור לשאול ממנו שק להביא בו פירות וחמור להביא עליו פירות.
- ב** מקום שדרכן שאין משאילין כלים אלא בשכר אסור לשאול ממנו אף כלים שאין עושין בהן אוכל נפש הרי שהיו במקום שאין נוטלין שכר ושאל ממנו כלים שאין עושין בהן אוכל נפש כדי להראות בהן בפני אחרים עד שיהנה מהם או שבקש לעבור בארצו כדי שילך במקום שיהנה בו הרי זה אסור מספק לפיכך אם עבר אינו לוקה.
- ג** אין בין מודר הנאה מחבירו למודר ממנו הניית מאכל אלא דריסת הרגל וכלים שאין עושין בהן אוכל נפש במקום שמשאילין אותם שם בחנם.
- ד** ראובן שנאסרה עליו הניית שמעון בין בנדר בין בשבועה מותר לו שיתן שמעון על ידו מחצית השקל שראובן חייב בה וכן פורע חוב שעליו שהרי לא הגיע ליד ראובן כלום אלא מנע ממנו התביעה ומניעת התביעה אינה בכלל אסור הנייה לפיכך מותר לו לזון את אשתו ואת בניו ועבדיו אפילו הכנענים אף על פי שהוא חייב במזונותם אבל לא יזון את בהמתו בין טמאה בין טהורה שכל שמוסיף בבשרה היא הנייה שהגיע ליד ראובן.

רמב"ם

- ה** היה שמעון כהן הרי הוא מותר להקריב קרבנות ראובן שהכהנים שלוחי שמים הם ואינם שלוחי בעל הקרבן ומשיא שמעון בתו הבוגרת לראובן מדעתה אבל אם היתה נערה שהרי עדיין היא ברשותו אסור שזה כמוסר לו שפחה לשמשו.
- ו** ותורם שמעון תרומת ראובן ומפריש לו מעשרותיו מדעתו כיצד מדעתו כגון שאמר ראובן כל הרוצה לתרום יבוא ויתרום אבל לא יאמר לשמעון לתרום לו שהרי עושה אותו שליח וזה הנייה לו.
- ז** ומלמדו תורה שבעל פה שהרי אסור ליטול עליה שכר אבל לא תורה שבכתב שנוטלין עליה שכר ואם אין דרכן שם ליטול שכר על תורה שבכתב הרי זה מותר ובין כך ובין כך מותר ללמד את בנו.
- ח** חלה ראובן נכנס שמעון לבקרו ובמקום שנוטל שכר מי שישב עם החולה לצוות לו לא ישב שמעון אלא מבקרו ועומד ומותר לו לרפאתו בידו שזו מצוה היא.
- ט** חלתה בהמת ראובן לא ירפא אותה שמעון אבל אומר לו עשה לה כך וכך ורוחץ עמו באמבטי גדולה אבל לא בקטנה מפני שמהנהו בשעה שמגביה עליו המים וישן עמו במטה בימות החמה אבל לא בימות הגשמים מפני שמחממו ומסב עמו על המטה ואוכלין על שולחן אחד אבל לא מקערה אחת ולא מאבוס שלפני הפועלים שמא יניח שמעון חתיכה אחת טובה ולא יאכל אותה כדי שיאכל אותה ראובן או יקרב אותה לפניו ונמצא מהנהו וכן בפירות שבאבוס אבל אם אכל שמעון מקערה שהוא יודע שכשיחזירנה לבעה"ב יחזור בעה"ב ויניחנה לפני ראובן ה"ז מותר ואין חוששין שמא הניח נתח טוב בשבילו.
- י** ומותר ראובן לשתות כוס של תנחומין מידו של שמעון משל ראובן וכן כוס של בית המרחץ שאין בזה הנייה.
- יא** ואסור ראובן בגחלתו של שמעון ומותר בשלהבת שלו.
- יב** היה לשמעון מרחץ או בית הבד מושכרים בעיר אם היה לשמעון בהן תפיסת יד כגון שהניח מהן כל שהוא לעצמו ולא שכרו אפילו הניח במרחץ אמבטי אחת ובבית הבד עקל אחד אסור לראובן להכנס לאותה מרחץ ולדרוך בגת ואם לא הניח לעצמו כלום אלא שכר הכל הרי זה מותר.
- יג** ואסור לראובן לאכול מפירות שדה שמעון ואפילו בשביעית שהכל הפקר שהרי לפני שביעית נדר אבל אם נדר בשביעית אוכל מן הפירות הנוטות חוץ לשדה אבל לא יכנס לשדה אע"פ שהקרקע הפקר גזירה שמא ישהה שם אחר שיאכל ולא הפקירה אותה תורה אלא כל זמן שהפירות בתוכה.
- יד** במה דברים אמורים כשאמר לו הניית הנכסים האלו אסורין עליך אבל אם אמר לו הניית נכסי אסורין עליך או שנשבע ראובן או שנדר מנכסי שמעון כיון שהגיעה שביעית אוכל מפירות שדהו שהרי יצאו מרשות שמעון אבל לא יכנס לשדהו מן הטעם שבארנו.
- טו** נאסרה על ראובן הניית מאכל שמעון בלבד אם לפני שביעית נאסרה בין בנדר בין בשבועה הרי זה יורד לתוך שדהו אבל אינו אוכל מפירותיו ואם בשביעית נאסרה יורד ואוכל מפירותיו שאין פירות אלו של שמעון אלא של הפקר הן.
- טז** ואסור לראובן להשאיל לשמעון גזירה שמא ישאל ממנו והרי הוא אסור בהנאתו וכן אסור להלוותו גזירה שמא ילוה ממנו ולא ימכור לו גזירה שמא יקח ממנו.
- יז** נזדמנה לו מלאכה עמו כגון שהיו קוצרים כאחד עושה ברחוק ממנו גזירה שמא יסייענו. המדיר את בנו מפני שאינו עוסק בתורה ונאסר בהניית אביו הרי האב מותר למלאות לו חבית של מים ולהדליק לו את הנר ולצללות לו דג קטן שאין כוונתו אלא להנאה גדולה ודברים אלו לגבי הבן אינן חשובין.
- יח** מי שנשבע או נדר שלא ידבר עם חבירו הרי זה מותר לו לכתוב בכתב ולדבר עם אחר והוא שומע הענין שירצה להשמיעו וכזה הורו הגאונים.

הלכה פרק ז

רמב"ם

- א** שנים שנאסרה הנאת כל אחד מהן על חבירו בין בנדר בין בשבועה הרי אלו מותרין להחזיר אבידה זה לזה מפני שהוא מצוה. ובמקום שדרכן שנוטל שכר המחזיר את האבידה יפול השכר להקדש. שאם יטול שכר נמצא נהנה ואם לא יטול נמצא מהנה
- ב** ומותרין בדברים שהם בשותפות כל ישראל כגון הר הבית (והלשכות) והעזרות והבאר שבאמצע הדרך ואסורין בדברים שהם בשותפות כל אנשי העיר כגון הרחבה שבעיר והמרחץ ובית הכנסת והתיבה והספרים.
- ג** וכיצד יעשו כדי שיהיו מותרין בדברים אלו כל אחד ואחד משניהם כותב חלקו לנשיא או לאחד משאר העם ומזכה לו בחלקו"י אחר ונמצא כל אחד מהם כשיכנס למרחץ שהוא לכל אנשי העיר או לבית הכנסת אינו נכנס לרשות חבירו אלא לרשות אחרים שהרי כל אחד מהם נסתלק מחלקו שבמקום זה ונתנו במתנה.
- ד** היו שניהם שותפין בחצר אם יש בה דין חלוקה הרי אלו אסורין להכנס לה עד שיחלוקו ויכנס כל אחד לחלקו ואם אין בה דין חלוקה כל אחד ואחד נכנס לביתו והוא אומר בתוך שלי אני נכנס ובין כך ובין כך שניהם אסורים להעמיד רחיים ותנור ולגדל תרנגולין בחצר זו.
- ה** שנים שהיו שותפין בחצר ונדר אחד מהן שלא יהנה בו השני כופין את הנודר למכור חלקו נדר שלא יהנה הוא בשני הרי זה מותר להכנס לביתו מפני שברשותו הוא נכנס אבל אינו יכול להשתמש בחצר כמו שבארנו.
- ו** היה אחד מן השוק אסור בהנאת אחד משניהם הרי זה מותר להכנס לחצר מפני שהוא אומר לו לתוך של חבירך אני נכנס איני נכנס לתוך שלך.
- ז** מי שאסר הניית אומה מן האומות על עצמו הרי זה מותר ליקח מהן ביותר ולמכור להן בפחות אסר הנייתו עליהם אם שומעין לו שיקח מהן בפחות וימכור ביותר מותר ואין גוזרין כאן שלא ימכור גזירה שמא יקח שהרי לא נדר מאיש אחד כדי שנגזור עליו [אלא] מאומה כולה שאם אי אפשר לו לישא וליתן עם זה ישא ויתן עם אחר לפיכך אם אסר הנייתן עליו הרי זה משאילן ומלוה אותן אבל לא ישאל מהם ולא ילוה מהן.
- ח** אסר הנייתו עליהן והנייתן עליו לא ישא ויתן עמהם וכן לא ישאו הן ויתנו עמו ולא ישאיל להן ולא ילוה מהם ולא ילוה אותן.
- ט** אסר על עצמו הניית בני העיר אסור להשאל על נדרו לחכם מבני אותה העיר (ההיא) ואם נשאל והתיר לו הרי נדרו מותר כמו שבארנו.
- י** מי שאסר הניית הבריות עליו הרי זה מותר ליהנות בלקט שכחה ופאה ומעשר עני המתחלק בגרנות אבל לא בתוך הבית.
- יא** מי שאסר הנייתו על הכהנים ועל הלויים הרי אלו באין ונוטלין מתנותיהם על כרחו ואם אמר כהנים אלו ולויים אלו הרי אלו אסורין ויתן תרומותיו ומעשרותיו לכהנים ולויים אחרים והוא הדין במתנות עניים עם העניים.
- יב** מי שהיתה הנייתו אסורה על חבירו ואין לחבירו מה יאכל הולך אצל החנוני ואומר איש פלוני אסור בהנייתו ואיני יודע מה אעשה אם הלך החנוני ונתן לו ובא ונטל מזה הרי זה מותר.
- יג** היה ביתו לבנות גדרו לגדור שדהו לקצור והלך אצל פועלים ואמר איש פלוני אסור בהנייתו ואיני יודע מה אעשה והלכו הן ועשו עמו ובאו לזה ונתן להן שכרן הרי זה מותר שנמצא זה שפרע לו חובו וכבר בארנו שזה מותר לפרוע לו חובו.
- יד** היו מהלכין בדרך ואין לו מה יאכל נותן לאחר משום מתנה והלה מותר בה ואם אין עמהם אחר מניח על הסלע ואומר הרי הן מופקרין לכל מי שיחפוץ והלה נוטל ואוכל.
- טו** נתן לאחד מתנה ואמר לו הרי סעודה זו נתונה לך מתנה ויבא פלוני שהוא אסור בהנייתו ויאכל עמנו הרי זה אסור ולא עוד אלא [אפילו] אם נתן לו סתם וחזר ואמר לו רצונך שיבא פלוני ויאכל עמנו אם הוכיח סופו על תחלתו שלא נתן לו אלא על מנת שיבוא פלוני ויאכל אסור כגון שהיתה סעודה גדולה והוא רוצה שיבוא אביו או רבו וכיוצא בהן לאכול מסעודתו שהרי סעודתו מוכחת עליו שלא גמר להקנות לו וכן כל כיוצא בזה.

רמב"ם

טז כל מתנה שאם הקדישה לא תהיה מקודשת אינה מתנה וכל הנותן לזה מתנה על מנת להקנותה לאחר הרי זה האחר קנה בעת שיקנה לו הראשון ואם לא הקנה לו הראשון לאותו אחר לא קנה לא הראשון ולא השני.

יז מי שנאסרה הנייתו על בעל בתו והוא רוצה לתת לבתו מעות כדי שתהיה נהנית בהן ומוציאה אותן בחפציה הרי זה נותן לה ואומר לה הרי המעות האלו נתונין לך במתנה ובלבד שלא יהא לבעליך רשות בהן אלא יהיו למה שאת נותנת לפיך או למה שתלבשי וכיוצא בזה ואפילו אמר לה על מנת שאין לבעליך רשות בהן אלא מה שתרכי עשי בהן לא קנה הבעל ומה שתרכי תעשה בהן אבל אם נתן לה מתנה ואמר לה על מנת שאין לבעליך רשות בהן ולא פירש שתהיה המתנה הזאת לך ולכך או למה שתרכי תעשה בהן הרי קנה אותה הבעל לאכול פירותיה ודבר זה אסור שהרי הוא אסור בהניית חותנו.

הלכה פרק ח

א מי שנדר או נשבע ופירש בשעת נדרו דבר שנדר או נשבע בגללו. הרי זה כמי שתלה נדרו או שבועתו באותו דבר. ואם לא נתקיים אותו דבר שנשבע בגללו הרי זה מותר

ב כיצד נדר או נשבע שאיני נושא אשה פלונית שאביה רע שאיני נכנס לבית זה שכלב רע בתוכו מתו או שעשה האב תשובה הרי זה מותר שזה כמי שנדר או נשבע ואמר שלא אשא פלונית ולא אכנס לבית זה אלא אם נסתלק ההיזק וכל כל כיוצא בזה.

ג אבל הנודר או הנשבע שאיני נושא פלונית הכעורה ונמצאת נאה שחורה ונמצאת לבנה קצרה ונמצאת ארוכה קונם שאין אשתי נהנית לי שגנבה את כסי ושהכחה את בני ונודע שלא גנבה ושלא הכחה הרי זה מותר מפני שהוא נדר טעות והוא בכלל נדרי שגגות שהן מותרין ואין זה כתולה נדרו בדבר ולא נתקיים הדבר שהרי הסבה שבגללה נדר לא היתה מצויה וטעות היה.

ד ולא עוד אלא מי שראה אנשים מרחוק אוכלים תאנים שלו ואמר להן הרי הן עליכם קרבן כיון שקרב אליהם והביט והרי הן אביו ואחיו הרי אלו מותרין אף על פי שלא פירש הסבה שהדין בגללה הרי זה כמו שפירש שהדבר מוכיח שלא אסר עליהם אלא שהיה בדעתו שהן זרים וכן כל כיוצא בזה.

ה מי שנדר או נשבע ונולד לו דבר שלא היה בלבו בשעת השבועה או בשעת הנדר הרי זה אסור עד שישאל לחכם ויתיר את נדרו כיצד אסר את עצמו בהניית פלוני או שלא יכנס למקום פלוני ונעשה אותו האיש סופר ואותו מקום בית הכנסת אף על פי שהוא אומר אילו הייתי יודע שזה נעשה סופר ובמקום זה יעשה בית הכנסת לא הייתי נודר או נשבע הרי זה אסור ליהנות ולהכנס עד שיתיר נדרו כמו שבארנו וכן כל כיוצא בזה.

ו כל נדר שהותר מקצתו הותר כולו והוא הדין בשבועה כיצד ראה אנשים מרחוק אוכלין פירותיו ואמר הרי הן עליכם קרבן וכשהגיע אליהם והנה הם אביו ואנשים זרים הואיל ואביו מותר כולן מותרין ואפילו אמר אילו הייתי יודע כן הייתי אומר פלוני ופלוני אסורין ואבי מותר הרי כולן מותרין אבל אם אומר כשהגיע אליהן אילו הייתי יודע שאבי ביניכם הייתי אומר כולכם אסורין חוץ מאבי הרי כולן אסורין חוץ מאביו שהרי גלה דעתו שלא התיר מקצת הנדר אלא כמו שנדר היה נודר ומתנה על אביו.

ז וכן האומר היין קרבן עלי מפני שהיין רע לבני מעיים ואמרו לו הרי המיושן יפה לבני מעיים אם אמר אילו הייתי יודע לא הייתי נודר ואפילו אמר אילו הייתי יודע הייתי אומר החדש אסור והישן מותר מותר בישן ובחדש אבל אם אמר אילו הייתי יודע הייתי אומר כל היינות אסורין עלי חוץ מן המיושן הרי זה מותר במיושן בלבד וכן כל כיוצא בזה.

ח כל הנודר או נשבע רואין דברים שבגללן נשבע או נדר ולמדין מהן לאי זה נתכוון והולכין אחר הענין לא אחר כל משמע הדבור כיצד היה טעון משא של צמר או של פשתים והזיע והיה ריחו קשה ונשבע או נדר שלא יעלה עליו צמר או פשתים לעולם הרי זה מותר ללבוש בגדי צמר או פשתים ולכסותן ואינו אסור אלא להפשילן לאחוריו היה לבוש בגדי צמר ונצטער בלבישתן ונשבע או נדר שלא יעלה עליו צמר לעולם אסור ללבוש ומותר לטעון עליו ומותר להתכסות בגיזי צמר שלא נתכוון זה אלא לבגד צמר וכן כל כיוצא בזה.

ט היו מבקשין ממנו שישא קרובתו והוא ממאן ופרצו בו ונדר או נשבע שלא תהנה בו לעולם וכן המגרש את אשתו ונשבע או נדר שלא תהנה בו לעולם הרי אלו מותרות ליהנות לו שאין כוונתו אלא לשם אישות.

י וכן הקורא לחבירו שיסעוד אצלו ומיאן ונשבע או נדר שלא יכנס לביתו ולא ישתה לו טפת צונן הרי זה מותר להכנס לביתו ולשתות לו צונן שלא נתכוון זה אלא שלא יאכל וישתה עמו בסעודה זו וכן כל כיוצא בזה.

רמב"ם

יא האומר לחבירו קונם לביתך אני נכנס ושדך אני לוקח בין בנדר בין בשבועה ומת או מכרן לאחר הרי זה מותר להכנס לבית ולקח השדה מן היורש או מן הלוקח שלא נתכוון זה אלא כל זמן שהן ברשותו אבל אם אמר לבית הזה אני נכנס ושדה זה אני לוקח ומת או מכרן לאחר הרי זה אסור.

יב האומר לחבירו השאילני פרתך אמר לו אינה פנויה נשבע או נדר ואמר קונם שדי אני חורש בה לעולם אם היה דרכו לחרוש בידו הוא אסור וכל אדם מותרין לחרוש לו בה ואם אין דרכו לחרוש בידו הוא וכל אדם אסורין וכן כל כיוצא בדברים אלו.

יג מי שנשבע או נדר שישא אשה או שיקנה בית או שיצא בשיירא או יפרוש בים אין מחייבין אותו לישא אשה או לקנות או לצאת מיד אלא עד שימצא דבר ההגון לו מעשה באשה שנדרה שכל מי שיתבע אותה תנשא לו וקפצו עליה בני אדם שאינן הגונים לה ואמרו חכמים לא נתכוונה זו אלא לכל מי שיתבע אותה מן ההגונים לה וכן כל כיוצא בזה.

יד המדיר את חבירו או שנשבע ואמר לו שתבוא ותטול לבניך כור אחד חטים או שתי חביות של יין הרי זה יכול להתיר נדרו בלא שאלה לחכם ויאמר לו כלום נתכוונת אלא לכבדני כבודי שלא אטול וכבר הגיע אלי כבוד שנדרת בשבילי וכן הנודר או הנשבע שאין אתה נהנה לי אם אין אתה נותן לבני כור של חטים ושתי חביות של יין הרי זה יכול להתיר נדרו שלא בשאלת חכם ויאמר הריני כאילו נתקבלתי והגיעו לידי וכן כל כיוצא בזה.

הלכה פרק ט

א בנדרים הלך אחר לשון בני אדם באותו מקום ובאותו לשון ובאותו זמן שנדר או נשבע בו. כיצד נדר או נשבע מן המבושל. אם דרך אותו מקום באותו לשון באותו זמן שקוראין מבושל אפילו לצלי ולשלוק ה"ז אסור בכל. ואם אין דרכם לקרות מבושל אלא לבשר שנתבשל במים ובתבלין הרי זה מותר בצלי ובשלוק. וכן המעושן והמבושל בחמי טבירא וכיוצא בהן הולכין בו אחר הלשון של בני העיר

ב נדר או נשבע מן המליח אם דרכם לקרות מליח לכל המלוחין הרי זה אסור בכל המלוחין ואם אין דרכם לקרות מליח אלא לדג מליח בלבד אינו אסור אלא בדג מליח.

ג נדר או נשבע מן הכבוש אם דרכם לקרות כבוש לכל הכבושים הרי זה אסור בכל ואם אין דרכם לקרות כבוש אלא לירק כבוש בלבד אינו אסור אלא בכבוש של ירק וכן כל כיוצא בזה.

ד היו מקצת בני המקום קורין לו כך ומקצתם אין קורין אין הולכין אחר הרוב אלא הרי זה ספק נדרים וכל ספק נדרים להחמיר ואם עבר אינו לוקה.

ה כיצד נדר מן השמן במקום שמסתפקין בשמן זית ובשמן שומשמין ורוב אנשי המקום אין קורין שמן סתם אלא לשמן זית וקורין לשמן שומשמין שמן שומשמין ומיעוטים קורין אף לשמן שומשמין שמן סתם הרי זה אסור בשניהם ואינו לוקה על שמן שומשמין וכן כל כיוצא בזה.

ו כל דבר שדרך שליח באותו מקום להמלך עליו הרי הוא בכלל המין שנאמר לשליח סתם כיצד מקום שדרךן אם ישלח אדם שליח לקנות לו בשר סתם אמר לו לא מצאתי אלא דגים אם נשבע או נדר במקום זה מן הבשר נאסר אף בבשר דגים וכן כל כיוצא בזה ובכ"מ הנודר מן הבשר אסור בבשר עופות ובקרבים ומותר בחגבים ואם מראין הדברים בעת שנדר שלא נתכוון אלא בבשר בהמה בלבד [או לבשר עוף ובהמה בלבד] הרי זה מותר בבשר דגים ואפילו במקום שהשליח נמלך עליהן.

ז הנודר מן המבושל מותר בביצה שלא נתבשלה עד שקפתה אלא נתגלגלה בלבד הנודר ממעשה קדרה אינו אסור אלא מדברים שמרתיחין אותן בקדרה כגון ריפות ולביבות וכיוצא בהן אסר עצמו מכל היורד לקדרה הרי זה אסור בכל המתבשלין בקדרה.

ח הנודר מן הדגים מותר בציר ובמוריים של דגים הנודר מן החלב מותר בקום והוא המים המובדלין מן החלב נדר מן הקום מותר בחלב נדר מן הגבינה אסור בה בין מלוחה בין תפלה.

ט הנודר מן החטים אסור בהן בין חייין בין מבושלין חטה חטים שאני טועם אסור בהן בין קמח בין פת חטה שאני טועם אסור באפוי ומותר לכוס חטים שאני טועם מותר באפוי ואסור לכוס חטה חטים שאני טועם אסור בין באפוי בין לכוס והנודר מן הדגן או מן התבואה אינו אסור אלא בחמשת המינין.

רמב"ם

- י** הנודר מן הירק מותר בדלועין הנודר בכרישין מותר בקפלוטות הנודר מן הכרוב אסור במים שנתבשל בו הכרוב שהרי מי שלקות כשלקות נדר ממי השלקות מותר בשלקות עצמן הנודר מן הרוטב מותר בתבלין שבו מן התבלין מותר ברוטב הנודר מן הגריסין אסור במקפה של גריסין.
- יא** הנודר מן פירות הארץ אסור בכל פירות הארץ ומותר בכמהין ופטריית ואם אמר כל גידולי קרקע עלי אסור אף בכמהין ופטריית אף על פי שאינן יונקין מן הקרקע גדלין הן בקרקע.
- יב** הנודר מפירות השנה אסור בכל פירות השנה ומותר בגדיים ובטלאים ובחלב ובביצים ובגוזלות ואם אמר כל גדולי שנה עלי אסור בכולם הנודר מפירות הקיץ אין אסור אלא בתאנים.
- יג** ובכל הדברים האלו כיוצא בהן הזהר בעיקר הגדול שהוא בנדדים הלך אחר לשון בני אדם שבאותו מקום באותו לשון ובאותו זמן ועל פי עיקר זה תורה ותאמר זה הנודר אסור בדבר פלוני ומותר בדבר פלוני.
- יד** הנודר מן הענבים מותר ביין ואפילו החדש מן הזיתים מותר בשמן מן התמרים מותר בדבש תמרים מן הסתוניות מותר בחומץ סתוניות מן היין מותר ביין תפוחים מן השמן מותר בשמן שומשמין מן הדבש מותר בדבש תמרים מן החומץ מותר בחומץ סתוניות מן הירק מותר בירקות שדה מפני שכל אלו שם לווי הם והוא לא נדר אלא משם שאינו לווי באותו מקום וכן כל כיוצא בזה.
- טו** הנודר מן הכסות מותר בשק וביריעה ובחמילה מן הבית אסור בעליה שהעליה בכלל הבית נדר מן העליה מותר בבית מן הדרגש מותר במטה מן המטה אסור בדרגש שהוא כמו מטה קטנה.
- טז** הנודר שלא יכנס לבית זה הרי זה אסור מן האגף ולפנים נדר שלא יכנס לעיר זו מותר להכנס לתחומה ואסור להכנס לעיבורה.
- יז** הנודר הנייה מבני העיר ובא אדם ונשתהה שם שנים עשר חדש הרי זה אסור ליהנות ממנו פחות מכאן מותר נדר מיושבי העיר כל ששהה שם שלשים יום אסור ליהנות ממנו פחות מכך מותר.
- יח** הנודר מן המים הנמשכין ממעין פלוני אסור בכל הנהרות היונקות ממנו ואין צריך לומר הנמשכות אע"פ שנשתנה שם ואין קורין אותן אלא נהר פלוני ובאר פלוני ואין מלוין אותן לשם המעין הנדור הואיל והוא עיקרן אסור בכל אבל אם נדר מנהר פלוני או ממעין פלוני אין אסור אלא בכל הנהרות הנקראות על שמו.
- יט** הנודר מיורדי הים מותר ביושבי היבשה מיושבי היבשה אסור ביורדי הים אף על פי שהן מפרשים באמצע הים הגדול שיורדי הים בכלל יושבי היבשה נדר מרואי חמה אסור בסומין שלא נתכוון זה אלא ממי שהחמה רואה אותו נדר משחורי הראש אסור בקרחים ובעלי שיבות ומותר בנשים ובקטנים ואם דרכן לקרות שחורי הראש לכל אסור בכל.
- כ** נדר משובתי שבת אסור בישראל ובכותיים נדר מעולי ירושלים אסור בישראל ומותר בכותיים שלא נתכוון זה אלא למי שמצוה עליו לעלות לירושלים והנודר מבני נח מותר בישראל שאין נקראים בני נח אלא שאר האומות.
- כא** נדר מזרע אברהם מותר בבני ישמעאל ובני עשו ואינו אסור אלא בישראל שנאמר כי ביצחק יקרא לך זרע והרי יצחק אמר ליעקב ויתן לך את ברכת אברהם.
- כב** נדר מן הערלים אסור במולי עכו"ם ומותר בערלי ישראל נדר מן המולים אסור בערלי ישראל ומותר במולי עכו"ם שאין הערלה קרוייה אלא לשם עכו"ם שנאמר כי כל הגוים ערלים ואין כוונתו של זה אלא למי שהוא מצווה על המילה ולא למי שאינו מצווה עליה.
- כג** הנודר מישראל אסור בגרים מן הגרים מותר בישראל הנודר מישראל אסור בכהנים ולוים מן הכהנים ומן הלויים מותר בישראל הנודר מן הכהנים מותר בלויים מהלויים מותר בכהנים הנודר מבניו מותר בבני בניו ובכל הדברים האלו וכיוצא בהן דין הנודר והנשבע אחד הוא.

הלכה פרק י

רמב"ם

- א** הנודר או הנשבע שאיני טועם היום אינו אסור אלא עד שתחשך. שאיני טועם יום אחד אסור מעת לעת משעת נדרו. לפיכך הנודר שאיני טועם היום אע"פ שהוא מותר משתחשך לא יאכל משתחשך עד שישאל לחכם. גזירה שמא ישבע פעם אחרת יום אחד ויאכל משתחשך שהרי אין כל העם יודעים הפרש שבין זה לזה
- ב** נדר שאיני טועם יום הרי זה ספק ואסור מעת לעת כאומר יום אחד ואם אכל אחר שחשיכה אינו לוקה שאיני טועם שבת זו הרי זה אסור בשאר ימי השבת וביום השבת והרי הוא מותר מאחד בשבת שאיני טועם שבת אחת הרי זה אסור שבעה ימים מעת לעת אמר שבת סתם ולא פירש לא אחת ולא זו הרי ספק ואסור שבעה ימים מעת לעת ואם אכל אחר שבת אינו לוקה כמו שבארנו.
- ג** שאיני שותה חדש זה אסור בשאר ימי החדש אבל ביום ראש חודש יהיה מותר אף על פי שהיה חדש חסר שאיני טועם חדש אחד אסור שלשים יום גמורים מעת לעת נדר חדש סתם אסור שלשים יום מעת לעת מספק.
- ד** שאיני אוכל בשר שנה זו אפילו לא נשאר מן השנה אלא יום אחד אין אסור אלא אותו היום וביום ראש השנה מותר וראש השנה לנדרים הוא יום ראש חדש תשרי שאיני אוכל שנה אחת הרי זה אסור שנה תמימה מיום ליום ואם נתעברה השנה אסור בה ובעיבורה שאיני אוכל שנה הרי זה אסור שנה תמימה מיום ליום מספק כמו שבארנו.
- ה** שאיני שותה יין שבוע זה אסור בשאר שני השבוע ובשנת השמטה ואינו מותר אלא מראש השנה של מוצאי שביעית שאיני שותה יין שבוע אחד אסור שבע שנים גמורות מיום ליום אמר יובל זה אסור בשאר שני היובל ובשנת חמשים עצמה.
- ו** שאיני שותה יין עד ראש אדר אם היתה שנה מעוברת ולא ידע שהיא מעוברת כשנדר אינו אסור אלא עד ראש חדש אדר ראשון ואם נדר עד סוף אדר הרי זה אסור עד סוף אדר שני ואם ידע שהשנה מעוברת ונדר עד ראש אדר אסור עד ראש אדר שני.
- ז** האוסר עצמו בדבר עד הפסח בין שאמר עד פני הפסח בין שאמר עד הפסח אינו אסור אלא עד שיגיע בלבד ואם אמר עד שיהיה הפסח הרי אסור עד שיצא הפסח אמר עד הקציר או עד הבציר או שאמר עד שיהיה הבציר או הקציר אינו אסור אלא עד שיגיע.
- ח** זה הכלל כל שזמנו קבוע ונדר עדיו אין אסור אלא עד שיגיע ואם נדר עד שיהיה הרי זה אסור עד שיצא וכל שאין לו זמן קבוע כגון זמן הקציר והבציר בין שנדר עדיו בין שנדר עד שיהיה אינו אסור אלא עד שיגיע.
- ט** האוסר עצמו בדבר עד הקיץ הרי אסור עד שיתחילו אנשי המקום שנדר בו להכניס כלכלות תאנים עד הקציר עד שיתחילו העם לקצור קציר חטים אבל לא קציר שעורים פירש ואמר עד שיעבור הקיץ הרי זה אסור עד שיכפלו העם רוב המחצלאות שבמוקצה שמיבשין עליהם תאנים וענבים לעשותם גרוגרות וצמוקים הכל לפי מקום נדרו של נודר.
- י** כיצד הרי שנדר בבקעה ואסר עצמו בדבר עד הקיץ ועלה להר אינו מסתכל בקיץ של מקום שהוא בו עתה אם הגיע אם לא הגיע אלא בקיץ של מקום שנדר בו ועליו הוא סומך וכן כל כיוצא בזה.
- יא** האוסר עצמו בדבר עד הגשם הרי זה אסור עד זמן הגשמים שהוא בארץ ישראל ראש חדש כסליו הגיע זמן הגשמים הרי זה מותר בין ירדו גשמים בין לא ירדו ואם ירדו גשמים משבעה עשר במרחשון הרי זה מותר ואם אמר עד הגשמים הרי זה אסור עד שירדו הגשמים והוא שירדו מזמן רביעה שניה שהוא בארץ ישראל ומקומות הסמוכין לה מ"ג במרחשון ואילך ואם פירש ואמר עד שיפסקו הגשמים הרי זה אסור עד שיעבור הפסח בארץ ישראל ובמקומות שהם כמותה.
- יב** מי שהדיר את אשתו במרחשון ואמר לה שאין את נהנית לי מכאן ועד הפסח אם תלכי לבית אביך מהיום ועד סכות הרי זו אסורה ליהנות לו מיד גזירה שמא תלך ואם הלכה לפני הפסח והרי הוא מהנה אותה לפני הפסח הרי זה לוקה עבר הפסח אע"פ שהלך התנאי הרי זה אסור לנהוג חולין בנדרו ולהניחה שתלך ותהנה אלא נוהג בה איסור עד החג כמו שנדר ואף על פי שתלה הנדר באיסור זמן שעבר וכן כל כיוצא בזה ואם הלכה אחר הפסח אינה אסורה מליהנות לו.
- יג** אמר לה שאין את נהנית לי עד החג אם תלכי לבית אביך עד הפסח אסורה ליהנות מיד ואם הלכה לפני הפסח ונמצא מהנה אותה הרי זה לוקה ואסורה בהנייתו עד החג ומותרת לילך לבית אביה משהגיע הפסח.

רמב"ם

- א** קטן בן שתיים עשרה שנה ויום אחד. וקטנה בת אחת עשרה שנה ויום אחד שנשבעו או נדרו בין נדרי איסור בין נדרי הקדש בודקין אותן ושואלין אותן. אם יודעין לשם מי נדרו ולשם מי הקדישו ונשבעו נדריהן קיימים והקדשן הקדש. ואם לא ידעו אין בנדריהם ובדבריהם כלום. וצריכין בדיקה כל השנה כולה שהוא שנת י"ב לקטנה. ושנת י"ג לקטן
- ב** כיצד הרי שנדרו או הקדישו בתחלת שנה זו ושאלו אותן ונמצאו יודעין ונתקיים נדרן ונדרו נדר אחר אפילו בסוף שנה זו צריכין בדיקה ואחר כך יתקיים ואין אומרין הואיל ונמצאו יודעין בתחלת השנה אין צריכין בדיקה אלא בודקין אותן את כל השנה הזו כולה.
- ג** קודם הזמן הזה אף על פי שאמרו יודעין אנו לשם מי נדרנו ולשם מי הקדשנו אין נדריהן נדר ואין הקדשן הקדש ואחר הזמן הזה שנמצא הבן בן י"ג שנה ויום אחד והבת בת י"ב שנה ויום אחד אע"פ שאמרו אין אנו יודעין לשם מי נדרנו ולשם מי הקדשנו דבריהן קיימין והקדשן הקדש ונדריהן נדרים ואף על פי שלא הביאו שתי שערות וזו היא עונת נדרים האמורה בכל מקום.
- ד** הואיל והגיעו לשני הגדולים נדריהן קיימין אע"פ שלא הביאו סימנין ועדיין לא נעשו גדולים לכל דבר ודבר זה מדברי תורה שהמופלא הסמוך לאיש הקדשו ונדרו נדר אף על פי שנדריהן קיימין אם חללו נדרן או נשבעו והחליפו אינן לוקין עד שיגדילו ויביאו שתי שערות.
- ה** הקדישו ובא הגדול ונהנה מן ההקדש שהקדישו לוקה משום שנדריהם נדרים מן התורה כמו שבארנו.
- ו** בד"א שבת י"ב שנה ויום אחד נדריה קיימין בשלא היתה ברשות האב או ברשות הבעל אבל אם היתה ברשות האב אפילו הגדילה והרי היא נערה אביה מפר כל נדריה וכל שבועות שתשבע ביום שמעו שנאמר כל נדריה ואסריה וגו' כי הניא אביה אותה וגו'.
- ז** ועד מתי אביה מפר עד שתבגר בגרה אינו מפר לה והרי כל נדריה ושבועותיה כנדר אלמנה וגרושה שנאמר בהן כל אשר אסרה על נפשה וגו'.
- ח** ומאימתי מפר הבעל נדרי אשתו ושבועותיה משתכנס לחופה והוא מפר לעולם עד שיגרשנה ויגיע הגט לידה היתה מגורשת מספק לא יפר לה נתן לה גט על תנאי או לאחר זמן לא יפר בימים שבינתיים וכן מי ששמעה שמת בעלה ונשאת והרי בעלה קיים וכיוצא בה אין הבעל הראשון ולא האחרון מפירין נדריה היתה מחייבי לאוין ואין צריך לומר מחייבי עשה והפר נדריה הרי אלו מופרין.
- ט** נערה מאורסה אין מפר נדריה אלא האב עם הבעל כאחד ואם הפר האחד לבדו אינו מופר הפר הבעל לבדו ועברה על נדרה קודם שיפר האב אינה לוקה.
- י** מת הארוס חזרה לרשות אביה וכל שתדור האב מפר כשהיה קודם שתתארס מת האב אחר שנתארסה ונדרה אחר מותו אין הבעל מפר שאין הבעל מפר נדרי אשתו עד שתכנס לחופה.
- יא** נערה ארוסה שנדרה ושמע אביה ולא שמע ארוסה ונתגרשה בו ביום ונתארסה לאחר בו ביום אפילו למאה אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה שנדרה בפני ארוס ראשון מפני שלא יצאתה לרשות עצמה שעה אחת שעדיין היא ברשות האב מפני שהיא נערה.
- יב** אבל האשה הנשואה שנדרה ולא הפר לה בעלה וגרשה בו ביום והחזירה בו ביום אינו יכול להפר שהרי יצאתה לרשות עצמה אחר שנדרה אע"פ שנדרה ברשותו והיא עתה ברשותו הואיל ויצתה לרשות עצמה בינתיים נתקיימו נדריה.
- יג** נערה מאורסה שנדרה ולא שמע אביה ולא בעלה ונתגרשה ונתארסה לאחרים אפילו לאחר כמה ימים כשישמע האב והבעל האחרון מפירין נדריה שנדרה בפני ארוס הראשון הואיל ולא שמע אותם הארוס הראשון.
- יד** נערה מאורסה שנדרה ושמע אביה לבדו והפר לה ומת הארוס קודם שישמע ונתארסה בו ביום אפילו למאה אביה וארוסה האחרון מפירין נדריה שנדרה בפני ארוס ראשון שמת קודם שישמע.
- טו** שמע ארוס ראשון והפר ומת ואחר כך שמע האב ונתארסה לאחר בו ביום אביה עם הארוס האחרון מפירין נדריה.

רמב"ם

- טז** שמע אביה ולא שמע הארוס ומת בו ביום הארוס או ששמע גם הארוס והפר או ששתק ומת בו ביום נתרוקנה רשות לאב והאב יכול להפר שמע הארוס וקיים ומת בו ביום או ששמע ושתק ומת ביום שלאחריו אין האב יכול להפר.
- יז** גירשה הארוס אחר ששמע הרי זה ספק אם הגירושין כשתיקה ויפר האב עם הבעל האחרון שיארס בו ביום או הגירושין כמו שקיים ארוס ראשון שכבר נתקיימו הנדרים.
- יח** שמע האב והפר לה ומת האב ואח"כ שמע הבעל אפילו שמע הבעל קודם שימות האב לא נתרוקנה רשות לבעל ואינו יכול להפר לעולם אחר מות האב שאין הארוס מפר אלא בשותפות.
- יט** שמע ארוס והפר לה ומת ואח"כ שמע האב או ששמע האב והפר לה ומת הבעל קודם שישמע אין האב לבדו יכול להפר נדרים אלו שנראו לארוס ראשון אלא בשותפות ארוס האחרון אם נתארסה בו ביום כמו שבארנו.
- כ** נדרה והפר לה אביה לבדו ולא שמע הארוס עד שנכנסה לרשותו אינו יכול להפר שאין הבעל מפר נדרי ארוסתו אחר שנשאת אלא קודם שתכנס לרשותו הוא שמפר בשותפות האב לפיכך היה דרך תלמידי חכמים עד שלא תצא בתו מרשותו אומר לה כל נדרים שנדרת בתוך ביתי הרי הן מופרין.
- כא** וכן הבעל עד שלא תכנס לרשותו אומר לה כל נדרים שנדרת משאירסתיך עד שלא תכנסי בתוך ביתי הרי הן מופרין שהבעל מפר נדרי אשתו אף על פי שלא שמע אותם.
- כב** הלך האב עם שלוחי הבעל או שהלכו שלוחי האב עם שלוחי הבעל עדיין אביה ובעלה מפירין נדריה מסר האב לשלוחי הבעל או שמסרו שלוחי האב לשלוחי הבעל אין האב יכול להפר שהרי יצאת מרשותו ולא הבעל יכול להפר שאין הבעל מפר בקודמין כמו שבארנו.
- כג** שומרת יבם אפילו עשה בה יבמה מאמר ואפילו יבם אחד ליבמה אחת אינו מפר נדרי יבמתו עד שיבא עליה.
- כד** היתה יבמתו נערה מאורסה לאחיו ואביה קיים אין היבם ואביה מפירים נדריה כאחת אלא האב לבדו הוא שמפר כל שתדור ואפילו עשה בה היבם מאמר אינה כנערה מאורסה שאין המאמר קונה ביבמה קנין גמור כמו שבארנו.
- כה** נערה שהשיאה אביה ונתאלמנה או נתגרשה מן הנשואין הרי זו כיתומה בחיי האב ואין אביה מפר נדריה ואע"פ שעדיין היא נערה.
- כו** נערה מאורסה שנדרה ולא שמעו נדריה אביה ובעלה עד שבגרה או עד שנעשית יתומה בחיי האב הרי נדריה קיימים ואין הבעל יכול להפר שהרי יצאת מרשות אביה שהוא מפר עמו בשותפות ועדיין לא נכנסה לרשות הבעל.
- הלכה פרק יב**
- א** כל הנדרים והשבועות האב מפר ביום שמעו. שנאמר כל נדריה ואסריה. אבל הבעל אינו יכול להפר אלא כל נדרים ושבועות שיש בהן עינוי נפש או שהן בדברים שבינו לבינה כגון שנשבעה או נדרה שלא תכחול או שלא תתקשט שנאמר בין איש לאשתו
- ב** ומה בין נדרים שיש בהן עינוי נפש לדברים שבינו לבינה שהנדרים שיש בהן עינוי נפש מפר אל עצמו ואל אחרים ושבינו לבינה לעצמו מפר ולאחרים אינו מפר.
- ג** כיצד נדרה שלא לאכול בשר מפר לה ותהיה מותרת לאכול עם כל אדם לעולם אסרה עליה תשמיש כל אדם שבעולם יפר חלקו ותהיה משמשתו וכשימות או יגרשנה הרי היא אסורה בתשמיש כל אדם וכן כל כיוצא בזה.
- ד** אחד עינוי גדול ואחד עינוי קטן ואחד עינוי שהוא לזמן מרובה או לפי שעה הכל מפר הבעל.
- ה** כיצד נדרה או נשבעה שלא תרחץ היום או שלא תשתה יין היום או שלא תאכל היום דבש וכן אם נדרה שלא תכחול היום או שלא תלבש רקמה היום מפר וכן כל כיוצא בזה אפילו נדרה ממאכל רע או ממין שלא טעמה אותו מימיה הרי זה יפר.

רמב"ם

- י** נדרה משתי ככרות באחת יש לה עינוי ובאחת אין לה עינוי מפר לזו שמתענה בה ואינו מפר לזו שאין לה עינוי.
- ז** נדרה שלא תאכל תאנים של מדינה זו יפר משום דברים שבינו לבינה שעסק גדול הוא לו להטפל ולהביא לה ממדינה אחרת לפיכך אם מת או גירשה או שהביא לה איש אחר מפירות אותה מדינה הרי אלו אסורין עליה שאינו מפר לאחרים בדברים שבינו לבינה.
- ח** וכן אם נדרה שלא ליהנות לבריות אף על פי שאין הבעל בכלל יש לו להפר משום דברים שבינו לבינה שלא יהיה זקוק להאכילה משלו בלבד וכן אם אסרה הנאתה על אומה (כולה) כגון [כל] היהודים או כל הישמעאלים הרי זה יפר.
- ט** האשה שאמרה לבעלה הנאת תשמישי אסורה עליך אינו צריך להפר הא למה זה דומה לאוסר פירות חבירו על בעל הפירות וכן הוא שאומר לה הנאת תשמישי אסורה עליך לא אמר כלום מפני שהוא משועבד לה בשאר כסות ועונה כמו שבארנו בהלכות אישות אבל אם אמרה לו הנאת תשמישך אסורה עלי צריך להפר ואם לא הפר הרי זה אסור לשמשה שאין מאכילין את האדם דבר האסור לו.
- י** אמרה יקדשו ידי לעושיהן או שנדרה שלא יהנה במעשה ידיה אינו נאסר במעשה ידיה מפני שידיה משועבדין לו שאע"פ שאמרו השחרור והחמץ וההקדש מפיקיעין השעבוד חכמים עשו חזוק לשעבוד הבעל שאינה יכולה להפקיעו מפני שהוא מדבריהם אבל צריך הוא להפר שמא יגרשנה ותהיה אסורה לחזור לו.
- יא** נשבעה או נדרה שלא יהנה בה לא אבי בעלה ולא אחיו ושאר קרוביו אינו יכול להפר וכן אם נדרה שלא אתן מים לפני בהמתך ותבן לפני בקרך וכיוצא בדברים אלו שאין בהן עינוי נפש ואינם מדברים שבינו לבינה ואינה ממלאכות שהיא חייבת בהן הרי זה אינו יכול להפר.
- יב** יש לבעל ולאב להפר נדרים שעדיין לא חלו ולא נאסרה בהן כיצד כגון שאמרה היין אסור עלי אם אלך למקום פלוני הרי זה מפר אף על פי שעדיין לא הלכה ולא נאסרה וכן כל כיוצא בזה.
- יג** האב או הבעל שאין שומעין אינם מפירין אע"פ שהבעל מפר נדרים שלא שמען הראוי לשמוע אין השמועה מעכבת בו.
- יד** השוטה אינו מפר בין אב בין בעל הקטן אין לו אישות לפיכך אינו מפר והבעל מפר נדרי שתי נשיו כאחת וכן האב מפר נדרי שתי בנותיו כאחת.
- טו** הפרת נדרים כל היום ואינה מעת לעת כיצד נדרה בתחלת ליל שני הרי מפר אותה הלילה וכל יום שני נדרה ביום שני בתחלת היום מפר כל אותו היום נדרה בסוף היום עם חשכה אם הפר לה עד שלא תחשך מופר ואם לא הפר לה עד שחשיכה אינו יכול להפר.
- טז** ומהו זה שכתוב בתורה מיום אל יום מלמד שמפר בלילה אם נדרה בלילה וכן מפר כל היום כמו שבארנו נדרה ושהתה כמה ימים ואחר כך שמע האב או הבעל הרי זה מפר ביום שמעו וכאילו נדרה בעת ששמעה שנאמר ביום שמעו לא ביום נדרה בלבד.
- יז** נערה מאורסה שנדרה ושמע אביה והפר ולאחר ימים שמע הארוס והפר ביום שמעו אין זה מופר שנאמר ואם הניא אביה אותה ביום שמעו וגו' ואם היו תהיה לאיש ונדריה עליה ושמע אישה ביום שמעו וגו' הא למדת שאחר שהפר האב ושמע הארוס הרי זה מפר ביום שמע האב והוא הדין אם שמע ארוס והפר ואחר כמה ימים שמע האב והפר ביום שמעו שאינו מופר ומנין שבנערה מאורסה הכתוב מדבר שהרי הוא אומר למטה ואם בית אישה נדרה וגו' ושמע אישה והחריש לה וגו' מכלל שאישה האמור למעלה ארוס כמו שבארנו.
- יח** שמע האב או הבעל ושתק כדי לצערה אף על פי שלא היה בלבו לקיים נדרה הואיל ועבר היום ולא הפר ולא בטל נתקיימו נדריה נדרה והפר לה האב או הבעל והיא לא ידעה שהפר ועברה על נדרה או על שבועתה בזדון הרי זה פטורה ואע"פ שנתכוונה לאסור הואיל ונעשה ההיתר פטורה ועל זה נאמר וה' יסלח לה כי הניא אביה אותה ומכין אותה מכת מרדות מפני שנתכוונה לאיסור.
- יט** נדרה ועברה על נדרה קודם שיפר לה אביה או בעלה אף על פי ששמע בו ביום והפר לה הרי זה חייבת על דבר שעברה בו אם מלקות מלקות ואם קרבן קרבן.

רמב"ם

- כ** שמע נדרה ושתק מפני שלא היה יודע שיש לאב או לבעל להפר או שידע שיש להם להפר אבל לא ידע שנדר זה צריך הפרה ולאחר זמן ידע הרי זה יפר ושעת ידיעתו כאילו היא שעת הנדר או שעת שמועתו ויפר כל היום.
- כא** נדרה אשתו וסבור שהיא בתו והפר לה על דעת שהיא בתו וכן אם נדרה בנזיר וסבור שנדרה בקרבן והפר לה על דעת שנדרה קרבן אסרה עצמה בתאנים וסבור [שאסרה עצמה] בענבים והפר לה על דעת שנדרה לאסור [עצמה] בענבים צריך לחזור ולהפר כשידע הנדר והנודרת לשם הנודרת הזאת ולשם הנדר הזה שנאמר לא הניא אביה אותה לנודרת עצמה ואומר ושמע אביה את נדרה עד שידע אי זה נדר נדרה ויש לו להפר אותו כל יום הידיעה.
- הלכה פרק יג**
- א** מפר אדם או מקיים דברי אשתו או בתו בכל לשון ואע"פ שאינה מכרת. שאין האשה צריכה לשמוע ההפרה או הקיום
- ב** וכיצד מפר אומר מופר או בטל או אין נדר זה כלום וכיוצא בדברים שענינם עקירת הנדר מעיקרו בין בפניה בין לאחריה אבל אם אמר לה אי אפשי שתדורי או אין כאן נדר הרי זה לא הפר וכן האומר לאשתו או לבתו מחול לך או מותר לך או שרוי לך וכל כיוצא בענין זה לא אמר כלום שאין האב והבעל מתיר כמו החכם אלא עוקר הנדר מתחלתו ומפירו.
- ג** וכיצד מקיים כגון שיאמר לה קיים ליכי או יפה נדרת או אין כמותך או אילו לא נדרת הייתי מדריך וכל כיוצא בדברים שמשמען שרצה בנדר זה.
- ד** המבטל נדרי אשתו או בתו אינו צריך לומר כלום ונתבטלו כל הנדרים.
- ה** ומהו הביטול שיכוף אותה לעשות דבר שאסרה אותו אבל ההפרה אינו כופה אותה אלא מפר לה ומניחה אם רצתה עושה ואם רצתה אינה עושה.
- ו** כיצד נדרה או נשבעה שלא תאכל או שלא תשתה ואמר לה מופר לך הרי זה הפר ומותרת לאכול ולשתות נטל ונתן לה ואמר לה טלי ואכלי טלי ושתי הרי זו אוכלת ושותת והנדר בטל מאליו.
- ז** המפר נדרי בתו או אשתו צריך להוציא בשפתיו ואם הפר בלבו אינו מופר אבל המבטל אינו צריך להוציא בשפתיו אלא מבטל בלבו בלבד וכופה אותה לעשות בין עשתה בין לא עשתה בטל הנדר.
- ח** מפירין נדרים בשבת בין לצורך השבת בין שלא לצורך השבת ולא יאמר לה בשבת מופר לך כדרך שאומר בחול אלא מבטל בלבו ואומר לה טלי אכלי טלי ושתי וכיוצא בזה.
- ט** האומר לאשתו או לבתו כל הנדרים שתדורי מכאן ועד שאבוא ממקום פלוני הרי הן קיימין או הרי הן מופרין לא אמר כלום עשה שליח להפר לה או לקיים לה אינו כלום שנאמר אישה יקימנו ואישה יפרנו וכן האב בעצמו ולא בשלוחו.
- י** אסרה עצמה בתאנים וענבים בין בנדר בין בשבועה בין שאסרה עצמה בכל המין בין שאמרה תאנים וענבים אלו וקיים לתאנים והפר לענבים או שקיים לענבים והפר לתאנים מה שקיים קיים ומה שהפר מופר וכן כל כיוצא בזה ואין אומרין בהפרה נדר שהופר מקצתו הופר כולו כדרך שאומרין בהתרה.
- יא** מי שנדרה אשתו ושמע והתפיס עצמו בנדרה אינו יכול להפר שהרי קיים לה נדר הוא והתפיסה עצמה בנדרו מפר את שלה ושלו קיים.
- יב** כיצד שמע אשתו או בתו אומרין הריני נזירה ואמר ואני אינו יכול להפר ושניהם נזירים אמר הוא הריני נזיר ושמעה היא ואמרה ואני מפר לה ושלו קיים וכן כל כיוצא בזה.
- יג** נדר לעצמו והדירה כמותו וגמר בלבו להדירה ואמרה אמן הרי זה אינו יכול להפר ואם נדר והדירה דרך שאלה לידע מה בלבה כמו שאמר לה התרצי בנדר זה להיות כמותי או לא ואמרה אמן הרי זה מפר לה.

רמב"ם

- יד** כיצד אמר לה הריני נזיר ואת כלומר ואת נזירה כמותי ואמרה אמן אינו יכול להפר אמר לה הריני נזיר ומה תאמרי האת נזירה כמותי ואמרה אמן הרי זה יפר ואם הפר לה שלו בטל שזה כמי שתלה נדרו בנדרה אמרה לו הריני נזירה ואתה ואמר אמן אינו יכול להפר וכן כל כיוצא בזה.
- טו** האשה שנדרה ושמע אחר והתפיס עצמו בנדרה ואמר ואני ושמע אביה או בעלה והפר לה שלה מופר וזה שהתפיס עצמו חייב.
- טז** האשה שאין לה בעל ואינה ברשות אב ואמרה הרי הבשר אסור עלי לאחר שלשים יום ונשאת בתוך שלשים יום אף על פי שבשעה שחל הנדר הרי היא ברשות הבעל אינו יכול להפר שבשעת הנדר לא היתה ברשותו ועל זה נאמר ונדר אלמנה וגרושה וגו' ואפילו היתה מאורסת לו בשעת הנדר שאין הבעל מפר בקודמין כמו שבארנו.
- יז** נדרה תחת בעלה שיהיה הבשר אסור עליה לאחר שלשים יום או שתהיה נזירה לאחר שלשים יום והפר לה בעלה ומת או גירשה בתוך שלשים יום אע"פ שבשעה שהיה לנדר לחול הרי היא גרושה או אלמנה הרי זו מותרת שכבר הפר לה נדר זה.
- יח** אלמנה או גרושה שאמרה הריני אסורה ביין כשאנשא ונשאת אין הבעל יכול להפר אמרה והיא תחת בעלה הריני אסורה בבשר כשאתגרש הרי הבעל מפר וכשתתגרש תהיה מותרת.
- יט** המקיים בלבו הרי זה קיים והמפר בלבו אינו מופר כמו שבארנו לפיכך אם הפר בלבו הרי זה יכול לחזור ולקיים ואם קיים בלבו אינו יכול לחזור ולהפר אלא אם חזר בתוך כדי דבור כדי שלא יהיו כח דברים שבלבו גדול מכח המוציא בשפתיו.
- כ** המקיים נדרי בתו או אשתו וניחם הרי זה נשאל לחכם ומתיר לו הקמתו וחוזר ומפר לה בו ביום אבל אם הפר לה וניחם אינו יכול להשאל לחכם כדי שיחזור ויקיים.
- כא** נערה מאורסה שנדרה וקיים לה אביה לבדו או בעלה לבדו והפר לה האחר אע"פ שנשאל לחכם והתיר לו הקמתו אינו חוזר ומפר לה עם האחר שכבר הפר לה שאין להם להפר אלא שניהם כאחד.
- כב** אמר לבתו או לאשתו קיים לך קיים לך ונשאל על הקמה הראשונה הרי השניה חלה עליו אמר לה קיים לך ומופר לך ולא תחול הקמה אא"כ חלה הפרה הרי זה מופר שאין ההקמה מועיל אחר ההפרה אמר לה קיים ומופר לך בבת אחת הרי זה קיים אמר לה קיים לך היום הרי זה קיים לעולם אמר לה מופר לך למחר אינו מופר שהרי קיימו היום ולמחר אינו יכול להפר אמר לה קיים לך שעה אחת ועבר היום ולא הפר הרי זה קיים ואין אומרין שזה כמי שאמר לה הרי מופר לך לאחר שעה שהרי לא הוציא הפרה מפיו אמר לה קיים ליכי שעה אחת וכשעברה השעה אמר לה מופר לך הרי זה ספק ולפיכך אסורה בנדרה ואם עברה על נדרה אינה לוקה.
- כג** מי שנדר נדרים כדי לכונן דעותיו ולתקן מעשיו הרי זה זריז ומשובח כיצד כגון מי שהיה זולל ואסר עליו הבשר שנה או שתים או מי שהיה שוגג ביין ואסר היין על עצמו זמן מרובה או אסר השכרות לעולם וכן מי שהיה רודף שלמונים ונבהל להון ואסר על עצמו המתנות או הניית אנשי מדינה זו וכן מי שהיה מתגאה ביופיו ונדר בניזיר וכיוצא בנדרים אלו כולן דרך עבודה לשם הם ובנדרים אלו וכיוצא בהן אמרו חכמים נדרים סייג לפרישות.
- כד** ואף על פי שהן עבודה (לשם) לא ירבה אדם בנדרי איסור ולא ירגיל עצמו בהם אלא יפרוש מדברים שראוי לפרוש מהן בלא נדר.
- כה** אמרו חכמים כל הנודר כאילו בנה במה ואם עבר ונדר מצוה להשאל על נדרו כדי שלא יהא מכשול לפניו בד"א בנדרי איסור אבל נדרי הקדש מצוה לקיימן ולא ישאל עליהן אלא מדוחק שנאמר נדרי לה' אשלם.